

Gemeente Bergen op Zoom, brief van 24 maart 2011.	
De gemeente Bergen op Zoom vraagt nadere aandacht voor de staat van de Burgemeester Peterssluis Hetzelfde geldt voor het sluiten van de Markiezaatskade ter hoogte van het uitstroompunt van de Plaatvliet en voor de coupures in de waterkering voor de in/uitstroomopeningen ten behoeve van het Lange Water.	De benodigde aanpassingen aan de Burgemeester Peterssluis en andere kunstwerken zijn voorzien als onderdeel van het project. In het Waterbergingsplan en het inzet protocol zijn alle relevante elementen benoemd.
De gemeente Bergen op Zoom vraagt om in het waterbergingsplan inzichtelijk te maken hoe, bij inzet van de waterberging VZM, in de afvoer van water uit het binnendijkse gebied is voorzien en op welke wijze vervolgens de (mogelijkheid van) wateroverlast in het binnendijkse gebied wordt voorkomen.	De mate waarin sprake is van binnendijkse wateroverlast en de wijze waarop deze wordt voorkomen of beperkt zijn beschreven in het MER en in het Waterbergingsplan.
Gemeente Halderberge	
De gemeente reageer op het onderwerp binnendijkse wateroverlast.	In de werkateliers is onder andere de problematiek van de buitendijkse bebouwing langs de haven van Oudenbosch nadrukkelijk aan de orde geweest. Gebleken is dat een deel van deze bebouwing met een (tijdelijke) noodmaatregel beschermd kan worden tegen de wateroverlast, die tijdens waterberging op kan treden. Structurele maatregelen bij de overige bebouwing (plaatsen damwand) of nabij de havenmonding (afsluitbare kering) zijn in principe wel mogelijk, maar zijn in de plannen nu niet voorzien vanwege de aanzienlijke kosten en mede in relatie met de aard en omvang van de optredende wateroverlast en met de geringe frequentie van voorkomen van de waterberging.
Gemeente Middelharnis	
De gemeente heeft aangegeven dat het gebruik van het Volkerak-Zoommeer al grotendeels mogelijk is binnen het huidige bestemmingsplan Buitengebied, dat ze geen bezwaren heeft tegen het vaststellen van het rijksinpassingsplan en dat ze bij de herziening van het bestemmingsplan de intentie heeft dit inhoudelijk hierop af te stemmen.	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.
Gemeente Moerdijk, brief van 23 maart 2011.	
De gemeente stelt dat van afwenteling van waterproblemen op aangrenzende gebieden geen sprake kan zijn.	Er is voorzien in mitigerende maatregelen ter voorkoming van wateroverlast in de regionale binnendijkse gebieden. Het potentiële risico van frequenter wateroverlast in binnendijks gebied wordt daarmee weggenomen. Ook d0.e buitendijkse gebieden van het Mark-Vlietsysteem zijn getoetst aan deze extreme situatie. Waar mogelijk en redelijk zijn maatregelen gedefinieerd om de wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen.
De gemeente vraagt een verwijzing op te nemen naar de compensatie van eventuele schade en overlast voor belanghebbenden in paragraaf economische uitvoerbaarheid.	Compensatie van schade en overlast wordt nader toegelicht in paragraaf 5.2.1.
Graag een bevestiging van de uitspraak in paragraaf 6.3 dat uitbreiding en ontwikkeling van de functies zoals genoemd in paragraaf 2.1 op geen enkele wijze onmogelijk worden gemaakt of beperkt.	Het rijksinpassingsplan legt inderdaad geen planologische beperkingen op aan de bouw- en gebruiksmogelijkheden die de huidige functies op grond van het geldende bestemmingsplan hebben. Bij nieuwe ruimtelijke plannen is afstemming nodig op de waterbergingsfunctie van het Volkerak-Zoommeer.

De gemeente vraagt duidelijker de aanpassingen aan de Moerdijkse bestemmingsplannen te laten zien en de verhouding tussen deze Moerdijkse bestemmingsplannen en de daarin opgenomen bestemmingen en het rijksinpassingsplan.	De verwijzing is aangepast. Verwezen wordt naar bijlage 1 en naar de tabellen in paragraaf 6.3.
Gemeente Oostflakkee, gemeenteraad, brief 27 april 2011 (reactie op het horen, met inhoudelijke opmerkingen)	
De Minister is van plan gebruik te maken van de mogelijkheid uit de Wro tot uitsluiting van de bevoegdheid van de gemeenteraad tot vaststelling van een bestemmingsplan, voor de periode van negen jaar. Gezien het feit dat in het plangebied van het Rijksinpassingsplan locaties liggen waar ontwikkelingen te verwachten zijn, vraagt de gemeente deze maatregel te heroverwegen.	Deze termijn zal worden genuanceerd: Gemeenten kunnen in de genoemde termijn geen nieuwe bestemmingsplannen vaststellen die strijdig zijn met de waterberging. En ook daarna zal bij nieuwe ruimtelijke plannen rekening moeten worden gehouden met de waterbergingsfunctie van het Volkerak-Zoommeer. In de recente versie van het ontwerp Rijksinpassingsplan is deze termijn teruggebracht tot 4 jaar, tot na afronding van de werkzaamheden voor de maatregel Waterberging Volkerak-Zoommeer, en de beperkende werking is genuanceerd. De nuancering houdt in dat de bevoegdheid tot het vaststellen van bestemmingsplannen niet volledig wordt uitgesloten.
De gemeente vraagt rekening te houden met de veiligheid, binnendijkse wateroverlast en het compenseren van eventuele schade voor bewoners en ondernemers van het gebied.	De veiligheid en mogelijke binnendijkse wateroverlast zijn meegewogen in het besluit tot uitvoeren van de maatregel. In het waterbergingsplan zijn deze onderwerpen nader toegelicht. Vooraf is ook in beeld gebracht hoe omgegaan moet worden met eventuele schade. Wat betreft de binnendijkse wateroverlast is er inmiddels duidelijkheid over mogelijke aanvullende mitigerende maatregelen voor binnendijkse wateroverlast, zodat deze overlast wordt voorkomen.
Daarnaast acht de gemeente het van belang dat er voldoende wordt gekeken naar het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en mogelijke combinaties met bijvoorbeeld de sectoren recreatie en toerisme.	In het definitieve ontwerp van de maatregelen zijn de ruimtelijke kwaliteitsaspecten expliciet meegewogen. Het Waterbergingsplan gaat hier nader op in. De koppeling met ruimtelijke kwaliteit en recreatie is op dit moment een onderwerp van gesprek met Staatsbosbeheer. De huidige kudde Heckrunderen is moeilijk hanteerbaar en te evacueren in het voorkomende geval van waterberging. Als deze kudde wordt vervangen door gemakkelijker te hanteren runderen is het voorstel vanuit het project Waterberging Volkerak-Zoommeer om een evacuatieroute aan te leggen (te realiseren door Staatsbosbeheer met een bijdrage vanuit het project). Deze route zou ook recreatief gebruikt kunnen worden.
Gemeente Reimerswaal, e-mail 8 februari 2011	
Het plangebied van het Rijksinpassingsplan is gelijk aan de grens van de Waterberging VZM zoals deze is opgenomen in de PKB Ruimte voor de Rivier. Het plangebied volgens de PKB (deel 3 en 4, kaart 1, 2 en 4) loopt echter maar tot de Kreekraksluizen. Het Spuikanaal behoort volgens de PKB <u>niet</u> tot het bergingsgebied.	Het spuikanaal is inderdaad niet op de kaart van de PKB opgenomen. De PKB is echter geen concrete beleidsbeslissing en de bijbehorende kaart is daarmee indicatief. Doordat het spuikanaal in open verbinding staat met het Volkerak-Zoommeer is het bedoeld als onderdeel van het gebied voor waterberging.
Er wordt gesproken over een "min of meer constant" peil op het VZM. Dat lijkt een contradictio in terminis.	Bedoeld is een vast peil met een bandbreedte.
In de legenda wordt de agrarische bestemming in de Paviljoenpolder niet verklaard.	De legenda van figuur 2.3 wordt aangepast.

De Provinciale Ruimtelijke Verordening Zeeland heeft slechts betrekking op regionale waterkeringen. Deze moeten in een bestemmingsplan primair als Waterstaat-Waterkering worden aangewezen (artikel 2.6). De ontwerp-AMVB Ruimte, genoemd in par 3.1 van het RIP (pag. 25) geeft aan in art. 4.4 dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden waarop een primaire waterkering is gelegen of die de functie van primaire waterkering hebben, geeft aan die gronden de hoofdbestemming primaire waterkering. De keringen rondom het VZM zijn primaire keringen en worden nu in het RIP bestemd als zijnde regionale keringen.	Met de bestemmingen in het inpassingsplan is niet beoogd de regionale of primaire status van de waterkeringen te veranderen. De basisfunctie van de waterkeringen is vastgelegd in de gemeentelijke bestemmingsplannen. Het inpassingsplan voegt alleen de functie ten behoeve van de waterberging toe.
Tweede bullet: Hier wordt gesproken over de dubbelbestemming Waterstaat-Waterberging VZM. Dit komt niet overeen met pagina 11 waar gesproken wordt over een dubbelbestemming Waterstaat-Waterbergingsgebied VZM.	Waterstaat - Waterbergingsgebied sluit aan bij de naamgeving volgens SVBP2008. Deze benaming van de bestemming is nu in het hele plan toegepast.
In een schema...weergegeven. Verwijzing mist, welk schema wordt bedoeld? Waarschijnlijk de tabellen op pagina 40.	De verwijzing is aangepast. Verwezen wordt naar bijlage 1 en naar de tabellen in paragraaf 6.3.
In Nota van uitgangspunten:	
Delen.....Recreatie. De bestemming "agrarische doeleinden" ontbreekt .	Ter kennisname. De Nota van Uitgangspunten gaat niet met de ontwerpbesluiten ter inzage.
Gemeente Reimerswaal, brief 15 juni 2011	
De gemeente Reimerswaal stelt dat de Paviljoenpolder onbedoeld onder water komt te staan bij inzet van de waterberging. De gemeente pleit daarom voor de aanleg van een waterkering langs het spuikanaal.	In het waterbergingsplan is in beeld gebracht welke effecten de waterberging heeft op de Paviljoenpolder en hoe mitigerende maatregelen zich daartoe verhouden. De conclusie van deze afweging is dat er geen waterkering aangebracht wordt langs het spuikanaal.
Gemeente Schouwen-Duiveland	
Wat zijn de effecten van het voorspuien van zoet water op de Oosterschelde en wat zijn de effecten van het afvoeren van zoet water op de Oosterschelde tijdens het afbouwen van de waterberging?	Er is uitgegaan van een frequentie van voorspuien van eens in de zeventig jaar (beter gesteld een kans van 1/70 per jaar). Dit is een door de deskundigen gemaakte inschatting. Deze kans is aanzienlijk hoger dan de kans op daadwerkelijke waterberging (1/1430 per jaar). Dit wordt veroorzaakt door het feit dat voorspuien een etmaal van tevoren wordt ingezet op basis van de dan geldende voorspellingen. In dat etmaal kan het goed zijn dat de storm minder wordt in kracht dan verwacht of een andere koers volgt, waardoor de eerdere voorspellingen van de verwachte waterstanden niet uitkomen en daadwerkelijke waterberging uiteindelijk toch niet nodig is.
De gemeente vraagt naar de schadevergoedingsregelingen in relatie tot het project.	Op basis van de WRO en de Waterwet bestaan er schadevergoedingsregelingen. Deze zijn opgenomen en toegelicht in de documenten van het project Waterberging Volkerak-Zoommeer (Notitie schaderegeling, bijlage bij het Rijksinpassingsplan). Er is geen sprake van een specifieke schaderegeling speciaal voor dit project. De bestaande wet- en regelgeving dekt de risico's in voldoende mate af. Zoals ook in het BOKV aan de orde is geweest wordt afgezien van een nulmeting, omdat deze niet goed uitvoerbaar is als basis voor een vergelijking in een zeer dynamisch systeem.

Gemeente Steenbergen, brief 1 juni 2011	
<p>Ten aanzien van de binnendijkse wateroverlast vindt overleg plaats tussen alle betrokken partijen. De gemeente Steenbergen verzoekt de vaststellingsprocedure niet te starten voor er in het bestuurlijk overleg tussen Rijkswaterstaat, het Waterschap Brabantse Delta de betrokken gemeenten overeenstemming is bereikt. (verwezen wordt naar het bestuurlijk overleg eind juni) Ook verwijst de gemeente Steenbergen naar de resultaten van het bestuurlijk overleg op 23 mei 2011.</p>	<p>Wat betreft de binnendijkse wateroverlast is er inmiddels meer duidelijkheid over mogelijke aanvullende mitigerende maatregelen voor de regionale binnendijkse wateroverlast, zodat deze overlast wordt voorkomen. Aandachtspunt is de wateroverlast op de (van het Mark-Dintel-Vliet-stelsel) buitendijks gelegen gronden en opstallen. Hierover zijn aanvullende gesprekken met uw gemeente geweest om te bekijken of kleine specifieke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te voorkomen. U heeft aangegeven een afsluiting van de haven van Steenbergen en de haven van Dinteloord te wensen die alle wateroverlast voorkomt en mogelijkheden geeft voor combinatie met andere functies.</p> <p>In de werkateliers is de problematiek van de buitendijkse bebouwing langs de havens nadrukkelijk aan de orde geweest. Gebleken is dat een deel van deze bebouwing met een (tijdelijke) noodmaatregel beschermd kan worden tegen de wateroverlast, die tijdens waterberging op kan treden.</p> <p>Zoals in de inleiding gesteld zal de definitieve besluitvorming over het totale project en alle voorziene maatregelen nog plaatsvinden. Hierbij zullen de door u aangegeven wensen worden betrokken.</p> <p>Na definitieve besluitvorming zullen de afspraken voor de maatregelen in uw gemeente worden vastgelegd.</p>

Gemeente Tholen	
Het meest relevante punt voor de gemeente Tholen zijn de consequenties voor de haven van Tholen. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar variant D1, een afsluiting in de mond van de haven, waarbij de gemeente aangeeft dat een keuze moet worden gemaakt voor een doorvaartopening die een goede en veilige toegang voor de beroepsvaart garandeert	Alle in de planstudie beschouwde opties met hun voor- en nadelen zullen bij de besluitvorming worden betrokken. Aspecten zoals stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing, beroepsvaart, veiligheid, draagvlak en kosten zullen daarbij een rol spelen.
De gemeente refereert aan de mogelijkheid om in het zoute scenario de wateropzet van 1,80 m te realiseren, waarbij de doelstelling van verlaging MHW wordt gehaald.	Er bestaat bestuurlijke overeenstemming over het zout maken van het Volkerak-Zoommeer, maar er is nog geen formeel besluit genomen. Het zout maken van het Volkerak-Zoommeer kent een apart besluitvormingstraject dat los staat van de waterberging. Binnen het project Waterberging Volkerak-Zoommeer kan dan ook niet gekozen worden tussen alternatieven uit het zoete en het zoute scenario maar alleen tussen alternatieven binnen het zoete scenario.
Er is in het Inzetprotocol geen vaarverbod opgenomen.	Ten tijde van inzet van de maatregel Waterberging zullen de omstandigheden zodanig zijn dat de scheepvaart naar verwachting al sterk is gereduceerd. In het Inzetprotocol is aangegeven dat de scheepvaart tijdig en uitgebreid zal worden geïnformeerd en gewaarschuwd. Afhankelijk van de optredende situatie kunnen maatregelen worden uitgevaardigd.
De gemeente vraagt naar de stremming van de Oesterdam bij de inzet van de berging.	Met de Veiligheidsregio Zeeland is contact geweest over de stremming van de weg over de Oesterdam. Hieruit bleek dat de Oesterdam niet is aangewezen als vluchtroute bij evacuatie van Zuid-Beveland en Walcheren. Wel is de Oesterdam een vitale route voor de meldkamer, hulpdiensten. Daarbij is de kanttekening dat de parallelweg hoger ligt en altijd berijdbaar blijft. Nadere afstemming met de Veiligheidsregio is voorzien bij de uitwerking van het inzetprotocol.
De gemeente vraagt aandacht voor de gevolgen voor de Speelmansplaten.	In het vigerende bestemmingsplan van uw gemeente voor de Speelmansplaten is aangegeven dat rekening moet worden gehouden met waterberging. Privaatrechtelijk is bij de overdracht van de gronden door Domeinen het beding opgenomen dat rekening moet worden gehouden met waterberging en dat dit in de kwalitatieve bepalingen van de verkoopaktes dient te worden opgenomen. Uitgangspunt van het Rijksinpassingsplan is dat er geen beperkingen aan bestaande bestemmingen worden opgelegd en alleen de dubbelbestemming waterberging wordt toegevoegd. Het gehele aanliggende gebied rondom het Volkerak-Zoommeer beperken in de ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van een gebeurtenis die zeldzaam (1/1430 per jaar) voorkomt, is niet opportuun.
Stichting De Levende Delta, brief 20 april 2011	
De uitvoering van het project, zoals verwoord in het voorontwerp rijksinpassingsplan, wordt in zijn algemeenheid door de stichting ondersteund.	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.
Met betrekking tot de Paviljoenpolder gaat de voorkeur van de stichting uit naar een oplossing die niet ten koste gaat van landbouwgrond, maar wel een 100% oplossing biedt voor de wateroverlast als gevolg van de waterberging. Het Waterschap Scheldestromen gaf de voorkeur aan een volwaardige primaire waterkering langs het Spuikanaal; de stichting ondersteunt dit.	Het waterschap heeft geen voorkeur uitgesproken voor het al dan niet aanbrengen van een kering. Wel heeft het waterschap aangegeven dat als er een kering komt, dit een volwaardige primaire kering moet zijn. Uiteindelijk is ervoor gekozen geen kering aan te brengen, omdat deze mitigerende maatregel niet in verhouding staat tot de effecten. Deze afweging is opgenomen in hoofdstuk 2 van de toelichting en nader toegelicht in het waterbergingsplan.
Delta-overleg	

ZMF, mede namens het Delta Overleg, brief 13 mei 2011	
De ZMF constateert dat gerekend is met een stormopzetduur van 29 uur, terwijl 40 realistischer is. Met 40 uur gaat de inzetfrequentie omhoog en nemen de effecten toe. De in de PB en MER gevolgde redenering dat vrijwel alle gevolgen niet significant zijn doordat ze zo weinig frequent op zullen treden, verliest daarmee aan kracht.	Hierop is nader ingegaan in het Waterbergingsplan, het MER en de gevoeligheidsanalyse. Een stormopzetduur van 29 uur is nu de vastgestelde maat. Er is nog geen besluit (of voornemen tot besluit) dat de stormopzetduur wordt verlengd tot bijv. 40 uur. Er is wel geanticipeerd op de toekomst door in geval van benodigde maatregelen uit te gaan van bestaand beleid (bijv. klimaatscenario's).
Het zonder meer verwijzen naar het Natura 2000-beheerplan voor het halen van de concept-instandhoudingsdoelstellingen is voor de natuurbeschermingsorganisaties niet acceptabel. Een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij het project Waterberging Volkerak-Zoommeer.	In de Passende Beoordeling is een oordeel gegeven voor de situatie zonder N2000-beheerplan. Een beheerplan (wettelijk vereist) zal de situatie zeker verder verbeteren.
Verbetering van de uitgangssituatie voor de noordse woelmuis hoort bij het project waterberging Volkerak-Zoommeer, niet bij het Natura 2000 beheerplan.	In de Passende Beoordeling is een oordeel gegeven voor de situatie zonder N2000-beheerplan. We moeten toetsen aan de bestaande natuurwaarden en aan de daarbij behorende instandhoudingsdoelstellingen. De effecten van de waterberging zijn als niet-significant beoordeeld. Op voorhand verbeteren van de uitgangssituatie is binnen het project niet noodzakelijk en ook niet voorzien. Een beheerplan (wettelijk vereist) en de daarbij behorende mogelijke maatregelen zullen de uitgangssituatie verbeteren, maar dit staat los van de beoordeling van de effecten van de waterberging.
Er is in het MER weinig aandacht voor de effecten van waterberging op vissen. De opgenomen conclusies zijn onvoldoende onderbouwd.	In hoofdstuk 10 van het MER is de beschrijving van de effecten op vissen uitgebreid.
De ZMF mist een visie op de toekomst. Zij willen graag inzicht in de frequentie waarmee de inschattingen en afwegingen rond de effecten van waterberging zullen worden geactualiseerd. Het monitoren van de effecten van waterbergen en voorspuien is daar onderdeel van.	Het onderdeel monitoring is in het MER opgenomen. Ook in het kader van het Inzetprotocol wordt 6-jaarlijks naar de eventueel gewijzigde omstandigheden en ontwikkelingen in kennis over bijv. ecologie en effecten waterkwaliteit gekeken.
De ZMF wil weten hoe voorkomen wordt dat waterberging als bestaand gebruik op termijn een rem zet op de ambitie van zoute instandhoudingsdoelen voor het Volkerak-Zoommeer.	Er ontstaat geen rem. Verzilting volgens de plannen voor verbetering waterkwaliteit VZM zou de waterbergingsfunctie verbeteren.
De ZMF adviseert de effecten van de waterberging te beperken door: - De uitgangssituatie voor flora en fauna te verbeteren - Snel herstel na waterberging te faciliteren - Te voorzien in capaciteit voor monitoring en actualisatie.	Dit advies is betrokken bij het MER, het Waterbergingsplan en het Inzetprotocol.
De ZMF informeert naar de estuariene dynamiek, in relatie tot frequentere inundatie.	In de toelichting op de PKB Ruimte voor de Rivier is opgenomen dat voor het bereiken van de veiligheidsdoelstelling de inzet van de waterberging noodzakelijk is bij omstandigheden die gemiddeld eens per 1400 jaar voorkomen. In het MER zijn de alternatieven onderzocht die voldoen aan de doelstelling van het project en het dichtst in de buurt komen van de uitgangspunten in de PKB. De frequentie van inzet van de waterberging is zo'n uitgangspunt.
Significante negatieve effecten en waterberging.	De effecten van de waterberging als gebeurtenis op natuurwaarden zijn beschreven in het MER en in de Passende Beoordeling en als niet-significant beoordeeld. Daarbovenop is de kans dat de waterberging wordt ingezet en hiermee de kans op effecten van de waterberging erg klein.
Noordse Woelmuis	Gezien de beoordeling van de effecten van de waterberging voor de Noordse Woelmuis (niet-significant) zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk en voorzien. Zie ook het gestelde in de bovenstaande alinea.

Vissen	In het MER zijn de effecten van waterberging op vissen beschreven en beoordeeld, waarbij de verwachting is dat de negatieve effecten, die zullen optreden, niet tot onherstelbare schade zullen leiden. Mitigerende maatregelen zijn niet in het plan voorzien.
Waterberging in een zoute toekomst	We moeten toetsen aan de bestaande natuurwaarden en aan de daarbij behorende instandhoudingsdoelstellingen. Toetsen aan een toekomstige natuurreferentie past daar niet in en is ook niet mogelijk gelet op de onzekerheden over de wijze waarop het ecosysteem zich in de toekomst mogelijk verder gaat ontwikkelen (bijv. de vraag of we moeten uitgaan van een zoet of van een zout systeem).
Provincie Noord-Brabant, brief GS 27 april 2011 (en e-mail 3 mei 2011)	
Het college onderschrijft op hoofdlijnen het inzetten van de maatregel en de wijze van uitwerken in het rijksinpassingsplan met bijbehorende onderliggende stukken.	Deze reactie wordt ter kennisgeving aangenomen
<u>Inzet en effectiviteit van de maatregel</u> De beschouwing in het Waterbergingsplan over de situatie met hogere stormduur verontrust het college, omdat daaruit blijkt dat veel eerder dan nu gepland is, niet meer aan de taakstelling kan worden voldaan. Het college dringt er op aan in de stukken de uitgangspunten en keuzes nog eens helder te verwoorden en expliciet in te gaan op dit risico.	Hierop is nader ingegaan in het Waterbergingsplan, het MER en de gevoeligheidsanalyse. Een stormopzetduur van 29 uur is nu de vastgestelde maat. Er is nog geen besluit (of voornemen tot besluit) dat de stormopzetduur wordt verlengd tot bijv. 40 uur. Er is wel geanticipeerd op de toekomst door in geval van benodigde maatregelen uit te gaan van bestaand beleid (bijv. klimaatscenario's).
<u>Rijksinpassingsplan</u> Het college verzoekt - overeenkomstig de Verordening Ruimte Noord-Brabant 2011 - waar dit aan de orde is bij de nadere uitwerking tevens de beschermingszone behorend bij de waterkering vast te leggen en in het plan expliciet aan dacht te besteden aan de gevolgen voor de EHS. Voor zover het college heeft kunnen nagaan is nog niet in beeld gebracht in hoeverre er sprake is van aantasting van de EHS. Waar dit het geval is dient de vereiste EHS compensatie in het inpassingsplan planologisch te worden vastgelegd.	<u>Beschermingszone</u> Het aanpassen of vastleggen van de beschermingszone is alleen aan de orde wanneer de enkelbestemming van de waterkering verandert, of wanneer de bestemming waarover de beschermingszone ligt verandert. In de systematiek van het inpassingsplan zou dat het geval zijn bij verbreding van de waterkering. Volgens het definitief ontwerp van de technische maatregelen is verbreding van waterkeringen aan de Brabantse zijde echter niet meer aan de orde. Een uitbreiding van de enkelbestemming van de waterkering en dus een aanpassing van de beschermingszone is dan ook niet noodzakelijk. <u>EHS</u> In het definitieve MER is aandacht besteed aan de EHS. Daaruit is gebleken dat compensatie noodzakelijk is. In overleg met de provincie is gekozen voor een financiële compensatie. Feitelijke compensatie is binnen het project niet mogelijk.
<u>Waterbergingsplan</u> De voorgelegde versie van het Waterbergingsplan is nog onvoldoende gedetailleerd ten aanzien van de concrete maatregelen en de daarbij gemaakte afwegingen.	In de actuele versie van het Waterbergingsplan zijn de gekozen maatregelen gedetailleerd beschreven.
<u>Maatregelen aan de dijken</u> De functie van de dijk als ecologische verbindingzone heeft in de ogen van de provincie te weinig aandacht gekregen. Ook vraagt de provincie aandacht voor een aantal andere zaken omtrent technische uitwerking.	De door de provincie benoemde aandachtspunten zijn nader beschouwd in het Waterbergingsplan. In overleg met de provincie is een oplossing gevonden voor de compensatie van EHS.
<u>Gevolgen voor het regionale watersysteem</u> Ter informatie deelt de provincie mee dat zij de toetspeilen voor de genormeerde regionale kering uitgaande van de norm van 1/100 per jaar hebben vastgesteld. Voor zover de uitkomst van het onderzoek (door Rijkswaterstaat) en de bestuurlijke afspraken voor deze keringen leiden tot een zwaardere normstelling stelt de provincie voor met hen te overleggen in hoeverre / op welke wijze dit gevolgen heeft voor het door hen genomen besluit over de toetspeilen.	De binnendijkse wateronveiligheid is getoetst op basis van een maatgevende situatie en leidt tot verbeteringen van regionale keringen. Soms zijn deze verbeteringen extra (additioneel) ten opzichte van de verbeteringen o.b.v. de norm 1/100.

<p><u>Inzet en effectiviteit van de maatregel</u></p>	<p>Een stormopzetduur van 29 uur is in overeenstemming met het geldend beleid en is de nu vastgestelde maat in de berekeningsuitgangspunten voor Ruimte voor de Rivier-projecten. Er is nog geen besluit (of een voornemen tot een besluit) dat de stormopzetduur wordt verlengd. Er is wel geanticipeerd op de toekomst door in geval van een benodigde dijk aanpassing uit te gaan van bestaand beleid, zoals het gebruiken van randvoorwaarden, passend bij de ontwerphorizon van het object (dijken 50 jaar).</p>
<p><u>Rijksinpassingsplan</u> Uw verzoek is om de beschermingszone behorend bij de waterkering vast te leggen in het Rijksinpassingsplan.</p>	<p>Het aanpassen of vastleggen van de beschermingszone is alleen aan de orde wanneer de enkelbestemming van de waterkering verandert of wanneer de bestemming, waarover de beschermingszone ligt, verandert. In de systematiek van het Rijksinpassingsplan zou dat het geval zijn bij verbreding van de waterkering. Volgens het definitief ontwerp van de technische maatregelen is verbreding van waterkeringen aan de Brabantse zijde echter niet meer aan de orde. Een uitbreiding van de enkelbestemming van de waterkering en dus een aanpassing van de beschermingszone is dan ook niet noodzakelijk.</p>
<p>Aantasting van de EHS en de eventueel benodigde compensatie.</p>	<p>In het definitieve MER is gebleken dat compensatie noodzakelijk is voor 1,6 ha verloren oppervlakte EHS. Feitelijke compensatie binnen het project Waterberging Volkerak-Zoommeer is niet mogelijk. Inmiddels is er op ambtelijk niveau overeenstemming met uw organisatie over financiële compensatie voor 1,6 ha EHS.</p>
<p><u>Maatregelen aan de dijken</u> Natuurinclusief ontwerpen is naar uw mening onderbelicht gebleven.</p>	<p>In het Waterbergingsplan staan de ontwerpprincipes en de invulling hiervan beschreven. Bij de keuze voor verbeteringsmaatregelen is rekening gehouden met aanwezige natuurwaarden volgens de ontwerpprincipes.</p>
<p>Provincie Zeeland, brief GS 27 april 2011</p>	
<p><u>Veiligheid</u> De provincie wil voorkomen dat de regio Volkerak-Zoommeer een eigen veiligheidsprobleem krijgt door de bijdrage aan de veiligheid van het benedenrivierengebied. Op basis van de informatie uit het MER en het Waterbergingsplan heeft de provincie twijfels over de veiligheidsmarges en de geldigheidsduur daarvan. Dit heeft onder andere betrekking op de verwachte waterstandstijging door klimaatverandering en de lage stormopzetduur van 29 uur. De provincie ontvangt graag een onderbouwde reactie op deze interpretaties. Zij hecht daarbij meer aan een uitleg welk scenario het meest realistisch is en waarom, dan welke er formeel wordt aangehouden.</p>	<p>Hierop is nader ingegaan in het Waterbergingsplan, het MER en de gevoeligheidsanalyse. Een stormopzetduur van 29 uur is nu de vastgestelde maat. Er is nog geen besluit (of voornemen tot besluit) dat de stormopzetduur wordt verlengd tot bijv. 40 uur. Er is wel geanticipeerd op de toekomst door in geval van benodigde dijk aanpassing uit te gaan van bestaand beleid, zoals het gebruiken van randvoorwaarden, passend bij de ontwerphorizon van het object (dijken 50 jaar).</p>
<p><u>Relatie met waterkwaliteit</u> Een belangrijke conclusie van het MER is dat het voor de waterberging weinig uitmaakt of het volkerak-Zoommeer zoet of zout is. De provincie beoordeelt dit anders. Bij de zoute variant is met twee dagen voorspuien 2cm meer MHW-verlaging te bewerkstelligen dan in de zoete variant, dat is 20% van de taakstelling. Dit punt moet nadrukkelijker belicht worden in de tekst. Ook verdient de relatie tussen het MER voor de waterberging en de keuze zoet/zout meer aandacht.</p>	<p>De formele besluitvorming over het weer zout maken van het Volkerak-Zoommeer nog niet plaatsgevonden. In het kader van dit project Waterberging Volkerak-Zoommeer is daarom het uitgangspunt het zoete scenario. Wel zijn in het MER de effecten voor zowel een zout als een zoet scenario beschreven. De conclusie hieruit is dat waterberging nog effectiever wordt in een zout scenario.</p>

<p><u>Overstromingsgevoelige gebieden</u> De provincie stelt zich op het standpunt dat het beroep op nationale solidariteit niet mag inhouden dat de betrokken gemeenten en bewoners evident nadeel ondervinden van deze maatregel. Het ligt naar de mening van de provincie voor de hand een uiterste inspanning te doen tegemoet te komen aan de voorkeuren van Tholen en Reimerswaal qua inrichtingsmaatregelen in de haven van Tholen en in de Paviljoenpolder. Hier kan invulling worden gegeven aan de tweede doelstelling van het waterbergingsproject: het versterken van de ruimtelijke kwaliteit.</p>	<p>Met de gemeenten Tholen en Reimerswaal is intensief overleg gevoerd om te komen tot passende oplossingen voor de haven van Tholen en de Paviljoenpolder. In het rijksinpassingsplan is de afweging opgenomen tussen de belangen die gemoeid zijn met de waterberging en de belangen van de beide gemeenten en overige belanghebbenden. Een nadere toelichting daarop is gegeven in het Waterbergingsplan.</p>
<p>Provincie Zeeland, brief GS 29 april 2011 (aanvulling brief 27 april 2011 n.a.v. behandeling in Statencommissie)</p>	
<p>De Statencommissie dringt aan op het treffen van een schaderegeling (o.a. ten behoeve van de landbouw) en het in relatie daarmee verrichten van een nulmeting.</p>	<p>Voor de uitvoering van Ruimte voor de Rivier is een schaderegeling van toepassing, in combinatie met de schaderegeling uit de Waterwet. Deze is toegelicht in de 'Notitie schaderegeling'. Specifiek voor de afweging bij de Paviljoenpolder is onderzoek uitgevoerd door het LEI. Daarin is de mogelijke schade voor de landbouw beoordeeld. Het vooraf vastleggen van de uitgangssituatie met een nulmeting heeft weinig waarde als de daadwerkelijke waterberging mogelijk pas over vele jaren optreedt. De situatie, zowel fysiek als economisch bijvoorbeeld, zal op lange termijn erg sterk veranderd zijn. De in het kader van de schaderegeling samen te stellen commissie van deskundigen zal in de voorkomende situatie van schade de dan geldende referentiesituatie moeten beoordelen.</p>
<p>Provincie Zuid-Holland</p>	
<p>De provincie Zuid-Holland verzoekt de termijn waarin gemeenten en provincie geen bestemmingsplannen en inpassingsplannen mogen opstellen zo kort mogelijk te houden. De nu genoemd termijn van 9 jaar is gezien de uitvoeringsperiode te lang. De provincie is verder van oordeel dat het stellen van een termijn niet mag leiden tot (onnodige) beperking van de bevoegdheden tot het opstellen van ruimtelijke plannen door lagere overheden voor zover deze niet strijdig zijn met de waterberging.</p>	<p>In de recente versie van het Rijksinpassingsplan is deze termijn teruggebracht tot 4 jaar en de beperkende werking is genuanceerd. De nuancering houdt in dat de bevoegdheid tot het vaststellen van bestemmingsplannen niet volledig wordt uitgesloten. De gemeenteraad kan een nieuw bestemmingsplan vaststellen mits dit voorziet in de Waterberging Volkerak-Zoommeer en daar ook voldoende rekening mee houdt.</p>
<p>De provincie Zuid-Holland hecht er aan dat bij primaire keringen de hele kering als zodanig wordt bestemd. Dit houdt in dat de bestemming primaire kering niet alleen landwaarts, maar ook rivierwaarts tot aan de teen van het onderwaterbeloop de bestemming primair waterkering dient te krijgen. De bestemming waterberging kan worden gehandhaafd.</p>	<p>Voor de waterberging wordt gebruik gemaakt van bestaande waterkeringen. De bestemming van die bestaande keringen wordt niet vervangen, er wordt slechts een extra functie aan toegevoegd, ten behoeve van de waterberging. Omdat de onderliggende bestemming niet wordt vervangen is het bestemmen als 'primaire waterkering' of als 'primair waterkering' niet aan de orde.</p>
<p>Het is niet duidelijk waar de breedte van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering VZM en van de enkelbestemming Waterstaat-Waterkering op is gebaseerd. Ingevolge de Provinciale Verordening Ruimte van 10 juli 2010 dient de bestemming waterkering te worden toegekend aan de kern- en beschermingszone van de betreffende keringen.</p>	<p>De breedte van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering VZM is gebaseerd bestemmingsgrenzen uit de geldende bestemmingsplannen. De beschermingszones zijn niet afzonderlijk opgenomen. Deze zijn afdoende gezekeerd in de Keur en op de meeste plaatsen ook in de geldende bestemmingsplannen. (bijvoorbeeld in de gemeente Oostflakkee)</p>
<p>De provincie Zuid-Holland vraagt aandacht voor de provinciale recreatievisie Goeree-Overflakkee. Daarin zijn recreatieve plannen benoemd bij Oude Tonge en Ooltgensplaat, waaronder de aanleg / uitbreiding van een haven en 50 recreatiewoningen. De provincie verzoekt met deze toekomstige ontwikkeling rekening te houden, ook voor wat betreft de effectbeschrijving in het MER.</p>	<p>De genoemde recreatieve ontwikkelingen bij Oude Tonge en Ooltgensplaat zijn binnendijks geprojecteerd. De directe invloed van het rijksinpassingsplan op deze ontwikkelingen is beperkt. In het MER is hier aandacht aan besteed.</p>
<p>In het Rijksinpassingsplan wordt geen aandacht besteed aan eventueel noodzakelijke ruimtelijke inpassing van natuurcompensatie vanwege mogelijke aantasting van EHS.</p>	<p>Uit het MER en de Passende Beoordeling is gebleken dat natuurcompensatie vanwege aantasting van EHS niet noodzakelijk is.</p>

De provincie Zuid Holland heeft verschillende reacties en vragen op het MER, het Waterbergingsplan en de Passende Beoordeling.	Deze reacties zijn verwerkt in de betreffende stukken.
<u>Milieu-effectrapport</u>	Een stormopzetduur van 29 uur is in overeenstemming met het geldend beleid en is de nu vastgestelde maat in de berekeningsuitgangspunten voor Ruimte voor de Rivier-projecten. Er is nog geen besluit (of een voornemen tot een besluit) dat de stormopzetduur wordt verlengd. Er is wel geanticipeerd op de toekomst door in geval van een benodigde dijk aanpassing uit te gaan van bestaand beleid, zoals het gebruiken van randvoorwaarden, passend bij de ontwerphorizon van het object (dijken 50jaar).
De provincie vraagt expliciet aandacht voor het terugspuien op het Hollandsch Diep en Haringvliet via de Volkerakspuisluizen in verband met de effecten van zoutbelasting.	Het voorkeursalternatief voor Waterberging Volkerak-Zoommeer is gebaseerd op de zoete situatie. Het weer zout maken van het Volkerak-Zoommeer is een voornemen. De formele besluitvorming daarover heeft echter nog niet plaatsgevonden. In het kader van dit project Waterberging Volkerak-Zoommeer is daarom het uitgangspunt het zoete scenario.
<u>Waterbergingsplan en Passende Beoordeling</u>	De inzet van mobiele pompen is een door het waterschap Hollandse Delta geaccepteerde oplossing. Het blijkt de meest effectieve en flexibele aanpak van de door (zeer sporadische) waterberging veroorzaakte problematiek te zijn. Een meer structurele oplossing betreft de waterhuishoudkundige situatie van het gehele gebied en kan op de lange termijn door het waterschap en de gemeenten in de normale ontwikkelingen worden meegenomen.
Sportvisserij	
<u>Effecten op visstand</u>	In het MER wordt ingegaan op de effecten van de waterkwaliteit op de visstand, zowel voor het zoete als het zoute scenario. De formele besluitvorming over Het weer zout maken van het Volkerak-Zoommeer heeft nog niet plaatsgevonden. In het kader van dit project Waterberging Volkerak-Zoommeer is daarom het uitgangspunt het zoete scenario. Hiervoor is een Voorkeursalternatief geformuleerd en zijn de effecten in het MER beschreven.
<u>Bereikbaarheid met de auto van visstekken</u>	De noodzakelijke maatregelen aan de dijken blijken bij afronding van het onderzoek beperkt te blijven tot 21 km verbetering van de dijkbekleding en 1 km verbetering van de binnenwaartse stabiliteit van het dijklichaam. Daar waar mogelijk wordt een onderhoudspad aangebracht, dat ook recreatief medegebruik zal kennen voor wandelaars en/of fietsers.
<u>Sportvissen vanaf de dijk</u>	Via het onderhoudspad is de dijk begaanbaar. Er wordt o.a. ook voorzien in trapo vergangen. Daarmee worden voldoende mogelijkheden gecreëerd voor de sportvisserij.